

Naročnina se plačuje v naprej in stane mesečno din. 1.50; polletno din. 8.— in letno din. 15.—; v inozemstvo dvojno. — Vse pošiljatve na naslov lista „Sedanjost“. Nezaprte reklamacije poštnine proste. — Jzhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novem mestu.

SEDANJOST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani din. 250.—, $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ sorazmerno; manjši: mm 40 par; trivrstični in ob-smrtnice 35 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 1.—. Koristonosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat.oglaševanju znaten popust.

Krvavo obzorje?

Glede vpoklica in prevoza vojaških novincev je izjavil vojni minister v zbornici, da ne more vedeti, kakšni so bili razlogi za vpoklic novincev v zimi. „Govori se — tako je odgovarjal vojni minister —, da je bila nevarnost, pa tudi sedaj se govori, da more nekaj biti z naše strani, nekaj od Arnavtov in nekaj od zunanjih neprijateljev in da se je želelo imeti novince za spomlad. Za take priprave pa je treba denarja“. — Tako je govoril vojni minister. Prečitajte še enkrat in še parkrat; ne bo škodovalo. V teh besedah je vsa ogromna težina sedanjega izrednega položaja. Kaj pomenja izraz vojnega ministra „govori se“? Vsekakor vojni minister ne posluša žensko zgovornost na trgu, da o tem poroča v zbornici. Če povdarja vojni minister, da se nekje nekaj kuha, je ta kuhinja samo in edinole v ministrskem svetu. Torej tam se je govorilo in minister pravi, da se tudi sedaj govori, da je bila nevarnost in da ta nevarnost še obstoja. Baje se nekaj pripravljalo za spomlad in sicer 1. v državi, 2. od Arnavtov in 3. od zunanjih sovražnikov.

Najprej se ozrimo na položaj v državi. Ta položaj vsebuje vse kali, iz katerih se navadno razvijajo revolucije. Snovi je torej več kot dovolj za — eksplozijo. Mi smo že v predhodnih številkah zavzeli stališče napram tej nevarnosti in izjavili, da naša stranka nima niti volje, niti zlobe služiti za ročaj sablji, ki bi sekala po hrbtih slovenskega ljudstva. Pod sedanjo državno upravo, v tej obliki in pod takim načinom vladanja pač ne more nikdo zahtevati več kot lojalnost od nepomirljivega boritelja za versko, plemensko in osebno ravnopravnost. Edino uspešno poročilo za to ravnopravnost pa je v avtonomistični ureditvi države, ker — odkrito povedano — nimamo po sedanjih žalostnih izkustvih nobenega zaupanja v Belgrad, kjer ima glavno besedo tamošnja cincarsko-židovska porodica. Položaj Slovencev je tako obupen, da bi — ko bi šlo samo za koristi plitvega tzv. čitalniškega slovenstva — morda bilo umestno slaviti 350 letnico Gubčeve ustaje. — Ker pa mostarska „Narodna Sloboda“, v poročilu o agitaciji Radičeve stranke v Bosni in Hercegovini, pravi, da je podpredsednik te stranke Predavec na shodih govoril v smislu, ki prikazuje, da je Hrvatski blok pripravljen prepustiti velesilam razsodišče glede meje napram Srbiji, postaja stvar že s tem dejstvom popolnoma drugačna. Velesile imajo pogodbo s Srbijo še iz l. 1915. Po tej pogodbi je Srbiji zagotovljena Bosna, Hercegovina, Srem, Bačka in južna Dalmacija do reke Neretve. V teh krajih pa živi na milijone katoliškega ljudstva. Ali smemo in moremo in ali je nam treba pustiti to ljudstvo na cedilu zato, da Radič postane predsednik republike brez vojske, proti kateri bi stali z našimi sredstvi dobro obo-

roženi Velesrbijanci? Ne, odločno ne! Treba je torej odkloniti to nevarnost če in v kolikor res obstoja. Za odklonitev te nevarnosti pa je potreben pravi ljudski parlament in ne rekrutov in topov, ki so znamenje družbe, v kateri sedi človek omadeževan s sumom zveze z soudeležniki umora. Treba je novih ljudi, ki izidejo iz volilnih skrinjic na podlagi pravičnega volilnega zakona. Ti novi ljudje naj se potem spozajumejo in izvedejo spremembo ustave na avtonomističnem temelju. To je edini uspešen ventil, da se odkloni nevarnost eksplozije. Dajte nam pokrajinske zakonodajne zbornice!

Kar pa tiče nevarnosti od Arnavtov, smatramo, da je Anglija pošteno okrcala po predolgih prstih bodisi tega ali onega imperialista, ki gre v škodo njenim interesom v Albaniji. Pašič morda vendar ne bo iskal nove sramote državi. Ali pa?

Glede zunanjih sovražnikov sploh pa imamo čl. 10, 11, 12 in 16 Lige narodov, ki ne dopuščajo kar tako — meni nič, tebi nič — napadov na drugo državo. Ko bi taka nevarnost od zunaj res obstojala, bi morala o tem vedeti Liga narodov, ki ima dovolj sredstev, da prepreči krvavi spopad. — Toda tu tiči vsekakor nekaj in ta „nekaj“ je v macedonskem vprašanju, kar dokazuje naravnost pobesneli odpor cincarjev proti govoru poslanca Sušnika, ki je zahteval avtonomijo tudi za Macedonijo. Govor ministra Uzunoviča proti tej opravičeni zahtevi macedonskega ljudstva nas v tem popolnoma potrjuje. Neosnovane in namenoma v javnost vržene vesti iz Atene, češ, da se Bolgarija oborožuje, dokazujejo, da je mednarodni položaj neugoden zavojevalni politiki malih držav in da je avtonomija Tracije, Macedonije in rumunske Dobruđe samo vprašanje časa.

Ker pa ne moremo verjeti, da bi vlada v tako resnem notranjem in zunanjem položaju mogla misliti na kakršnokoli oboroženo akcijo, upravičeno pričakujemo, da bo Pašič ovrigel trditve vojnega ministra kot neresnične. Če se pa to ne zgodi, bo gospodarska konferenca držav v Genovi morala razpravljati tudi o politični usodi vseh jugoslovanskih pokrajin in ne samo o Macedoniji. Seveda, v okviru dosedanjih državnih meja.

Strašne številke.

Poslanec Brodar je v svojem govoru krepko prijel vojaško upravo radi postopanja z vojaškimi novinci in z vojaški sploh. Samostojneži so neovrgljiva žalostna dejstva, ki jih je navajal poslanec Brodar, spremljali s predrzno trditvijo, češ, da to ni resnica. Vojni minister, ki je odgovarjal obenem na interpelacijo poslanca Djonoviča, je moral potrditi navedbe poslanca Brodarja celo na podlagi podatkov samo dveh armadnih poveljstev, dočim tretje armadno poveljstvo v Skoplju, kjer je stanje za naše fante najmučnejše, niti ni odgovorilo.

Od 70.000 rekrutov, kolikor jih je po državnem proračunu vpoklicanih jih je več kot 500 mrtvih in do 10.000 obolelih, ako vzamemo za merilo odstotke, ki jih navaja vojni minister za polovico teh rekrutov in sicer za umrle 0.43%, a za obojele 8.31%. — Žaleli bi, da bi te strašne številke bile znatno manjše, toda poznavajoči naravnost škandalozne razmere ki vladajo v vojski, z bolnim srcem ugotavljamo, da so te številke stvarno mnogo večje. Te številke pa so v toliko strašnejše, ker predstavljajo v sebi večino slovenskih in hrvatskih fantov.

Volilci, ki ste nasledili zapeljivcem centralizma denarno prodane stranke, vi ste sokrivi smrti teh nedolžnih mladih življenj! Streznite se in vrzite raz seba žig prodancev in pomnožite vrste avtonomistov, če hočete ohraniti imetje in življenje svoje in svojcev! Bodoče volitve naj bodo zvest izraz vaših gromovitih protestov, ki morajo prej ali slej omajati temelj katerekoli cigansko-židovske porodice! Več ponosa in samozavesti!

Naši železničarji.

O mezdnem gibanju in gospodarskem položaju železničarjev prinaša dnevno časopisje toliko „točnih“ in netočnih poročil, posebno pa še vladno časopisje — namenoma lansiranih —, da je naša javnost o vsem napačno informirana.

Tudi „Sedanjost“ je nedavno prinesla vest, da železničarji delamo pasivo, t. j. da vršimo službo po predpisih in da imajo radi tega vlaki zamude. (To vest so prinesli tudi nekateri dnevnikarji — Op. ur.) Gospod urednik „Sedanjosti“ je imel s to notico gotovo blag namen opozoriti merodajne faktorje na naš gospodarsko nevdružni položaj. — Z ozirom na to, prosim gosp. urednik, da mi dovolite, da podam javnosti — s kolikor mogoče kratko — stvarno pojasnilo, da bo naša javnost razumela boj železničarjev.

Zadnja zvišanja dohodkov smo železničarji dobili l. 1920, ko je bil minister saobračaja še g. dr. Korošec. Priznati moramo, da je bil dr. Korošec dosleden svojemu stališču, ki ga je označil kot minister saobračaja, „da železničar bodi za svoje pošteno delo, tudi pošteno plačan“. — Draginske, družinske doklade so se takrat v toliko zvišale, da je bilo železničarjem mogoče skromno živeti, a to je bilo l. 1920. Rekel sem, da je bilo z istimi dohodki l. 1920 mogoče — skromno živeti. Zdaj pa naj javnost presoja sama, kako naj železničarji z istimi dohodki, s katerimi je bilo l. 1920 mogoče, sicer skromno živeti, preživljajo sebe in svoje družine danes l. 1922, v času, ko je v splošnem mogoč obstoj le še raznim verižnikom, oderuhom, izvoznicarjem in vsem onim, ki žive na račun vsega delavnega ljudstva. Dejansko pa železničarji nimamo več niti tistih dohodkov, ki smo jih

imeli 1920, ker s takozvanim „prelazom v dinarske plače“ z mesecem majem 1921 smo zgubili — stanarino. Legitimne pravice se nam kar po vrsti jemljejo, postali smo železničarji popolnoma brezpravna raja. —

Podlaga za redno in dobro vršenje službe so dobri in moderni predpisi — pragmatika, mi pa imamo danes v četrtem letu zedinjenja — v tem oziru kaos, da se nihče več ne spozna. Imamo avstrijsko (ki je bila še najboljša), ogrsko, herc.-bos. in srbsko pragmatiko in toliko in toliko naredb in ukazov, ki eno drugo pobijajo, tako, da sam Bog vеди, kaj je še danes v veljavi. Naš uslužbenec se edino še eno dobro zaveda, da so predpisi o prestopkih še avstrijski v veljavi, da se ga pri istih prav brezobzirno kaznuje in s tem ubije v njem zadnji čut veselja do službe. —

Zavedajoč se v polnem obsegu, v kakem položaju se celokupni jugoslovanski železničarji nahajamo in z njim celokupni promet, je „Prometna zveza“, org. kršč. mislečih železničarjev, že meseca julija podala inicijativo, da naj se združijo v solidarni nastop vse strokovne organizacije železničarjev. Po daljšem boju se je posrečilo, da so se meseca nov. m. l. združile v koalicijo vse železniške organizacije in izvolile vrhovni koalicijski odbor, katerega naloga je, da vodi zakonit boj za izboljšanja obupnega gospodarskega položaja. Dne 27. novembra 1921 je vrhovni odbor koaliranih organizacij prvič predložil vsem merodajnim faktorjem v Beogradu naše skromne zahteve, ki ne odgovarjajo današnji draginji niti od daleč. V glavnem se je zahtevalo: Vsem železničarjem naj se takoj izplača kot nujni pripomoček enkratni znesek v višini ene mesečne plače. Draginjske doklade osobne in družinske, naj se zvišajo za 50 %. Pragmatika, sestavljena sporazumno z železničarji, naj se čimprej vzakoni. Te naše zahteve so bile tako skromne, da so jih — hočeš nočeš — morali vsi merodajni faktorji — tudi g. Pašič sam — priznati za popolnoma opravičene in obljubilo se nam je, da se bo nam tudi

ugodilo. Dne 16. decembra m. l. se je vrhovni koalicijski odbor ponovno sestel v Beogradu, da urgira izpolnitev danih obljub, a kljub danim obljubam in 5 dnevnom čakaniu v Beogradu na ugodno rešitev naših zahtev so se morali naši delegati dne 21. XII vrniti iz Beograda z edinim poročilom, da so naše zahteve ostale pri obljubah.

Istočasno, koncem decembra m. l. prinesli so vladni časopisi poročilo, da železničarji dobijo za novo leto takozvano 13 to plačo in 50 % zvišane draginjske doklade. Da so bile te nereshične vesti namenoma vržene v javnost, je danes čisto jasno. Kajti, ko so se delegati vrhovnega koalicijskega odbora železniške organizacije med 16. in 20. januarjem t. l. zopet nahajali v Beogradu ter ponovno urgirali izpolnitev danih obljub, je gospodine minister saobračaja Stanič kljub vsem prej danim obljubam — naravnost izzival naše delegate, rekši jim, „da o izplačilu enkratnega prispevka ni niti govora“. Odrekel je pravo železničarjem, da bi sodelovali pri osnutku pragmatike. Kratko povedano: Jugoslovanski minister saobračaja „nema para“ za železničarje ima pa „zakon o zaščiti države“. Tako cinično in izzivalno govori minister z zastopniki tistega stanu, ki vestno in pošteno vrši eno najtežavnejših služb v državi. Kaj naj si pošten človek misli o vrhovnem predstojniku železniške uprave, ko ljudem, ki žrtvujejo vse svoje duševne in telesne moči upravi države, ako onemogli, sestradani in raztrgani zahtevajo komaj skromno življenje — zabrusi v obraz: nemam para — imam zakon za zaščito države. — To so gola dejstva, ki dovolj dokumentirajo kaki ljudje imajo danes usodo nas vseh in cele države v rokah. Ko so spravili železničarski promet na rob propada, ko so se pokazali popolnoma nezmožne reorganizirati promet bi bili radi zvrnili vso krivdo na železničarje. Šli so najprej nafarbat javnost, da so železničarji dobili zboljšanje svojih dohodkov, potem pa istim pove, da nema para, pač pa zakon za zaščito države. Stavka železničarjev naj bi bila pokrila vso zafurano

mizerijo v našem prometu, krivdo polomla pa bi bili zvrnili na železničarje, a pravi krivci bi si bili — umili roke.

Naša javnost naj zna, da železničarji vrše slejkoprej vestno in z vsem naporom svojo težavno službo — čeravno minister nema para za njih — in da niso oni prav nobenega nereda in ne zamud krivi, pač pa so krivi vseh prometnih kriz „strokovnjaki“, ki danes predstavljajo voditelje jugoslovanskih železnic.

Jugoslovanski železničarji pa smo dokazali zrelost, da se nismo — kjub obupnemu položaju — dali zapeljati do skrajnega koraka, ki bi bil prinesel splošnosti ogromno škodo, a rešil morda iz zagate nekaj „strokovnjakov“. Da pa bodo železničarji znali izbojevati mezdni boj in priti do svojih pravic, to bo pokazala bližnja prihodnost in na to naj bodo gospodje kar pripravljeni; javnost pa upamo, da bo nas razumela in z nami simpatizirala.

Dopisi.

Št. Jernej. V nedeljo, dne 19. februarja t. l. je priredilo naše „Katoliško slovensko izobraževalno društvo“ v društveni dvorani gledališko predstavo „Lovski tat“. Igralci so zasti glavne vloge pogodili v splošno zadovoljnost občinstva. Orlovska godba in ženski tamburaški zbor pa sta občinstvu preskrbela med odmori prijetno zabavo. To pot je vladal tudi med poslušalci precejšen red in mir, kar veliko pripomore k večjemu užitku in uspehu predstave. — Upamo, da se ta red v prihodnje še zboljša.

Dobrníč. — Tudi pri nas se gibljemo. Ob novem letu smo si ustanovili „Hranilnico in posojilnico v Dobrníču“. Tako, da imamo že skoraj vse organizacije. Treba jih bo le še spopolniti in požrtvovalno voditi naprej, da bodo te organizacije res dosegle svoje namene. — Ob novem letu smo imeli sv. misjon, ki je jako lepo uspel. Vodili so ga č. oo. lazaristi iz Ljubljane. Nekaj lepega je bila procesija z najsvetejšim ob sklepu sv.

Avtonomija — obramba narodnih svetinj.

Teh napadov ni bilo treba dolgo čakati. — Seron, kraljev namestnik v Siriji, kamor je spadala tudi Judeja kot pokrajina, je hotel porabiti to lepo priliko, da pokaže „upornim“ Judom svojo moč in se s tem prikupi na kraljevem dvoru. S precejšnjo vojsko se je vzdignil proti Judeji, da obračuna z Makabejci in njihovimi pristaši. Pri Bethoronu v soteski se mu je postavil nasproti Juda s svojimi četami, ga nenadno napadel in premagal. Seron, z ostanki svoje vojske, se je umaknil v Filitejsko pokrajino.

Po tej lepi zmagi je bila za enkrat Judeja rešena od teh tiranov, ob enem pa pa je liberalno-centralistična stranka izgubila svojo moč. Glas o teh makabejskih zmagah se je razširil hitro na okrog pri sosednjih rodovih in je prišel tudi na kraljev dvor, kjer je spravil kralja in vlado v veliko jezo in skrb. Po tej zmagi so si postavili Judje narodno vlado, vendar pa so ostali še nadalje pri državi Siriji. Tako so dosegli kar so hoteli in si izvojevali avtonomijo. Vse postave, dolžnosti do kralja in države

so še vedno priznavali in jih izpolnjevali. Od strani vlade torej ni bilo treba drugega kot priznati Judom avtonomijo, pa bi bili ostali tudi za naprej zvesti sirijski državljani. — Kralj in vlada pa so bili, drugega mnenja: Jude upogniti pod sirijski jarem in Judejo napraviti za sirska pokrajino z grško kulturo in pogansko vero, to je bil njihov namen. V tem pa je bil tudi vzrok in vir novih bojev in homatij. —

2. Slika. Država proti narodu. Ker je kralj s svojo vlado sklenil s silo uvesti v Judejo liberalizem potom centralizma je moral skrbeti za zadostno vojno silo. Kralj je zaukazal mobilizacijo po vsej državi. Mobilizacija pa je bila draga reč že tudi v tistih časih. Državne blagajne so se hitro izpraznile — sicer itak niso bile bogate. Ker je bila politika in uprava slaba, treba je bilo misliti na nove viře dohodkov. Vlada v tem oziru ni imela nobenih obzirnov. Kjer je čutila kak denar, zlato ali srebro ali sicer kako sredstvo, je pograbila, če ni šlo drugače, tudi s surovo silo. Kralj Antioh Epifan se je sam postavil na čelo te davčne ekspedicije v vzhodno pokrajino sirijske države.

Za regenta je tačas postavil Lizija, moža kraljevskega rodu, izročil mu je svojega

sina v varstvo in polovico vojske za obrambo države zlasti proti Judom; drugo polovico pa je vodil kralj seboj na svojo davčno komisijo.

Lizij je poveril vojsko z Judi Ptolomeju, za vojskovodja pa je izbral Nikanorja in Gorgija. Ta dva sta zbrala vse čete iz Sirije in Fenecije ter se zgrnila pod Emavs, nedaleč od Jeruzalema. Ta vojska je štela okrog 45 tisoč mož, torej štirikratna premoč nasproti judovskim četam, ki niso imele niti 10 tisoč mož. Ker je poveljnik Juda Makabejec videl, da se na lastno moč in hrabrost ne morejo zanašati, je prosil Boga za pomoč. Vse ljudstvo, z vojaki vred, se je zbralo v Marfo, kjer so molili in se pokorili, da nagnejo božje usmiljenje k pomoči. Juda je porabil vso svojo zgovornost, da je navduševal narod in vojsko za junaški odpor. Čete so bile dobro opremljene in so dobile spretno načelnike po oddelkih na tisoč — na sto — na petdeset, da se je mogla hitro zgrabiti vsa vojna sila. Juda je odrinil na čelu svojih čet proti sovražniku in se je utaboril na drugi strani Emavs nasproti sirske vojske. Pred spopadom je hotel Gorgij porabiti zvijačo. Zato je odposlal en del svoje vojske ponoči proč, da od daleč pride Judom za hrbet in jih tako obkoli

misijona. Dal Bog, da bi trud oo. misijonarjev ne bil zastoj. — Naši samostojni so tudi poparjeni. Saj so jih tudi tako za nos vodili njihovi voditelji, da se poštemu človeku gnjusi. Pa poglejmo malo nazaj, kako so slepili njihovi govorniki po shodih ljudi. Najprvo sta prišla: Majcen iz Št. Janža in neki Zupančič. Ko je začel M. govoriti je kmalu prišel do SLS in začel udrihat po njej. Ko so mu naši ljudje z smehom ugovarjali, je začel kričati: „Sedaj se smejete, čez en par let so boste pa jokali sami nad seboj, ker nečete sedaj spregledat. Če bodo šle razmere tako nazaj kakor gredo sedaj, bo vzel kmet (in visoko je zamahnil M. z roko) cepec. vile, ali kar bo dobil v roke in jaz obžalujem če bo tekla nedolžna kri itd.“ In sedaj? Ali niso razmere mnogo slabše kakor so bile takrat? Ali g. M. kaj obžaluje, ker je tako? Potem je prišel g. Vedernjak in neki drugi kmet. Govorila sta: „Že pred vojsko smo čutili potrebo ustanoviti kmetijsko stranko. Lani smo pa z absolventi kmetijske šole ustanovili SKS, ki bo zastopala samo kmetijske koristi. Dosedaj take stranke nismo imeli, SLS zastopa vse stanovne, vseh stanov pa ena stranka ne more zastopati itd. Dragi kmetje, če kmet ne bo delal za kmeta, kdo pa bo. Zatorej vsi v svojo stranko, ki je samo za kmete. Noben drug ne bo mogel biti za poslanca, kakor samo kmet“. Še vsi se spominjamo, kako so samostojni vpili. „Mi bomo pomagali kmetu, mi, pa nobeden drug kot mi!“ Ko so zopet nekateri vprašali, kako je to, da samostojna, ki je že eno leto ustanovljena, še ni izboljšala razmer, marveč jih je še poslabšala? Na ta vprašanja je odgovoril Vedernjak: „Mi dosedaj še nismo v vladi, zato za zdaj ne moremo še nič pomagati“. Sedaj pa pomagajo belgrajski porodici pri odiranju slovenskih kmetov. Ali ne bi bilo veliko bolje, da ne bi bila „samostojna“ nikdar zagledala belega dneva? In Vi, ki ste volili samostojno stranko, stranko izdajalcev slovenskega kmeta, ali se kaj zavedate kako usodno ste volili? Čudno, da so vas tako za nos vodili, ki imate v svoji sredi

ia vniči. Juda pa ni čakal, da bi mu sovražnik prišel za hrbet, ampak je ravno zjutraj postavil svoje čete v bojno vrsto in odločno napadel sirske taborišče. Sirska vojska se se je takoj zbrala in postavila v bran, vendar napada Judov ni mogla vzdržati. Kmalu so začeli omagovati posamezni odseki in se jeli umikati. Juda je pritiskal z vso močjo in sovražnik se je spustil v beg v dolino pod varstvo flistejskih mest. Toda s tem je bilo le središče sirske vojske poraženo: po gorovju pa so še stali levo krilo in v zasado poslani oddelki. Zato Juda ni pustil svojim ljudem pobirati plen, ampak v bojnih vrstah pogledati za sovražnikom. Zažgali so sirske tabor in se obrnili proti novemu sovražniku, ki se je pravkar prikazal na vrhovih. Očem Sirjanov se je nudi čuden prizor: tabor v plamenu, sirske vojske nikjer, povsod pa judovske čete v bojnih vrstah pod njimi. Sirjanom je upadel pogum in ne da bi se spuščali v boj, so se umaknili v Flistejsko ravan proti morju. Zdaj še le je bila zmaga popolna in zdaj so varno zbrali obilen plen v zapuščenem sirskega taboru. — Za čudežno pomoč božjo vojski bratov Makabejcev so zahvalili Bogu v molitvah in zmaga je utrdila končno tudi moč avtonomije Judeje v sirske državi.

„svetovno izkušene politikarje!“ — Tudi naših šol so se spomnili v Belgradu. Za danes pripomnimo samo to: katoliški stariši ne bodo nikdar in nikoli dopustili, da bi se njihovi otroci v šoli pohujševali in posrbljavali! Po novem zakonu bi imeli stariši samo to pravico, da bi šole zidali, plačevali učiteljske moči in skrbeli za dobra stanovanja tem močem. Kaj se bo pa učilo v šolah in kdo bo učil, pa ne bi imeli nobene besede. Toda ne bo šlo! Kdor šole zida, kdor šole vzdržuje in kdor v šolo otroke pošilja, tisti ima naravno in božjo pravico, da tudi odločuje, kaj se bo v šolah učilo. „Zato naj vedo vsi tisti gospodje od zgoraj, da si katoliški stariši ne bodo pustili vzeti teh pravic. Mi se bomo združili kot en moč in izvojevali svoje pravice, ker je to naša dolžnost.“ — Vas pozdravljam! Oprostite slabi pisavi priprostega kmetijskega sina.

Društvene vesti.

„Našo kri“, Finčičev zgodovinsko igro priredi v nedeljo, dne 5. t. m. Katol. prosvetno društvo v Novem mestu v dvorani Rokodelskega doma. Režija in vloge so v rokah osebe, da opravičeno pričakujemo najboljšega uspeha.

Izredni občni zbor Katol. prosvetnega društva v Novem mestu je otvoril v soboto zvečer podpredsednik g. Mrak, ki je pojasnil namen in pomen izrednega občnega zbora. Odpoved bivšega društvenega predsednika g. dr. J. Fischingerja so zborovalci sprejeli na znanje s popolnim priznanjem njegovega nesebičnega delovanja v korist prosvete in splošnosti ter pooblastili odbor, da mu sporoči s posebnim pismom pristrčno zahvalo društvenih članov. Nato je predaval g. prof. Kovač o aktualnih vprašanjih današnje dobe. Burno odobravanje njegovim izvajanjem je dokazovalo hvalečnost navzočega občinstva g. predavatelju in željo, naj se taka in enaka predavanja bolj pogostokrat prirejajo.

Županski tečaj za novomeški okraj v Novem mestu se zaradi nepričakovanih zaprek preloži na nedoločen čas.

Naročite takoj knjige družbe sv. Mohorja! Zadnji čas!

Tedenske novice.

Petdesetletnico redovništva je v torek obhajal č. g. P. Otokar Aleš. — Kljub visoki starosti še vedno čilemu jubilarantu naše iskrene čestitke.

Društvo za zgradbo katoliške cerkve v Belgradu me je prosilo, naj prevzamem poverništvo za Dolenjko. Vsestranska zaposlenost me sicer ovira posvečati dovolj svoje skromne moči tudi temu perečemu vprašanju. Ker pa smatram za dolžnost vsakega katoličana, da po svojih močeh pomaga svojim bratom na apostolskem udejstvanju za našo sveto vero, ki tudi v Belgradu imej prepotreben viden znak v dostojni zgradbi božjega hrama, sprejemam na-se tudi to breme in prosim slovensko javnost ter vsakega posameznika za blagobotno podporo. „Sedanjest“ bo objavljala darove in imena darovalcev. Sprejemajo pa se tudi člani društva. Član lahko postane vsaka oseba, ki plača K 40 pristopnine in se zaveže prispevati mesečno po 20 K članarinc. Na delo torej! — Fran Radešček.

Za zgradbo kat. cerkve v Belgradu je daroval g. Fr. Berlec K 20 — Bog povrni!

Članki v „Sedanjesti“ vzbujajo splošno pozornost, kar dokazujejo številna pisma in prijave novih naročnikov. Nekdo celo pozdravlja „novo smer“ in pošilja v ta namen 100 kron. Da pa ne bo nespornost, izjavljamo, da se odločno katoliško jugoslovansko stališče „Sedanjesti“ giblje, dasi neodvisno, v okviru taktike in načel SLS. Naloga „Sedanjesti“ je predvsem dvigniti borbeni duh slovenskega ljudstva iz dosedanje solzavosti k osamosvojitvi in soodločevanju v državni politiki. Časi so resni in brez bojov ni zmage! — Uredništvo.

Mnogo gradiva, posebno pa iz Gospodarstva je moralo izostati zaradi navala važnih političnih dogodkov, katerim je vsak dožan obračati največjo pozornost.

Za tiskovni sklad „Sedanjesti“ se je nabralo na lepo uspeli prireditvi Kat. prosvetnega društva v Novem mestu na pustni torek v Rokodelskem domu 80 kron. — Bog povrni in pomnoži število podpornikov.

„Naš dom“, ki je bil nekdanje zelo razširjen med slovensko mladino, a je moral med vojsko prenehati, začne z Veliko nočjo zopet izhajati v Celju. Skrbel bo pred vsem za načelno izobrazbo ljudstva v vseh vprašanjih javnega, zlasti narodnogospodarskega življenja. Izhajal bo mesečno in stane celoletno 24 K. Naroča se pri upravi „Našega doma“, Celje, hotel „Beli vol“.

Izjava. V zbornici je g. poslanec dr. Šečurov tajil, češ, da ni res, da vlada plačuje demokratski strankarski list na Cetinju. Dokazalo se mu je nasprotno. V podkrepitev teh dokazov izjavljam, da mi je že l. 1920, za vlag g. Ljube Davidoviča, takratni načelnik tiskovnega odseka zunanega ministrstva, g. M. Stefanovič, bivši poslanik v Madridu, kot državnemu uradniku ponudil, da sprejemem uredništvo tega lista na Cetinju. Enako ponudbo je dobil tudi g. Joe Matošič, takratni uradnik istega ministrstva. Seveda sva oba odklonila.

Fran Radešček.

Slovenski blok, t. j. združitev strank in skupin v zaščito nedeljive in avtonomne Slovenije, obeta postati stvarnost. Prepričani smo, da so tudi med pristaši nam nasprotnih strank močne struje, katerim slovenstvo v jugoslovanstvu ni samo prazna beseda. Te struje je treba organizirati, pustiti jim njihova svetovna načela nedotaknjena ter tako sestaviti enoten Slovenski blok, ki bo v doglednem času igral važno vlogo skupno s Hrvatskim blokom. S tem korakom se približujemo uresničitvi „prečanskega bloka“, o katerem je svojčas govoril dr. Korošec. Pridružujemo se vsej posteni slovenski javnosti, ki odkrito pozdravlja ustanovitev slovenskega bloka.

Hrvatski blok je poslal belgrajski vladi važno pismo, v katerem zahteva posebno zastopstvo Hrvatov v delegaciji naše vlade na genovski konferenci. — Priznanje takega zastopstva bi imelo za posledico načelni pristanek vlade na plemensko razdelitev države na federativni podlagi, v nasprotnem slučaju pa mora Hrvatski blok napraviti še korak naprej. Kaj bo pa potem, je težko prerokovati.

Jugoslovanski klub je preko posl. dr. Gosarja ostro protestiral proti vladni politiki in proti krivicam, ki se gode ljudstvu. Klub je nato zapustil zbornico v znak protesta z ostalimi člani opozicije še pred glasovanjem za dvanajstine. Socialisti so ostali v zbornici in s svojo navzočnostjo omogočili vladnim strankam sprejetje dvanajstina za marec in april.

Posl. Kranjc je zahteval pri vojnem ministru redno izplačevanje plač in dnevnice vojakom v Sloveniji.

Dr. Pavelič, bivši podpredsednik Narodnega Veča, je potrdil navedbe Radiča, da je Pribičević bil v zvezi z demonstranti, ki so zahtevali Radičevo glavo, kakor tudi to, da je Pribičević pismeno zahteval 45 tisoč kron za Hercigonjo, ki je bil soudeležan pri umoru pok. ministra Draškoviča. — Pribičeviću želimo dober tek, če more vse take obdolžitve mirno požreti.

Delegacija ministrstva financ objavlja uradno: Ker se dogaja, da špekulanti z raznimi amljivimi obljubami ponujajo ljudem svoje posredovanje pri zamenjavi petdinarskih bankovcev, kakor tudi pri zamenjavi poškodovanih bankovcev, opozarjam, da narodna banka in njene podružnice, vrše zamenjavo poškodovanih bankovcev po zakonu z odbitkom, ki odgovarja manjkujočim delom, kakor tudi zamenjavo petdinarskih bankovcev, ki se zdaj jemljejo iz prometa. — Istotako sprejemajo petdinarske bankovce vse državne blagajne še do vštete 5. marca 1922 v plačilo. — Potemtakem je vsakomur dana prilika, da svoje bankovce brez težkoč sam zamenja, ne da bi potreboval njegovega posredovanja.

Pribičevićovo obsodbo je morala šele javnost izreči, ker je sam pri sodišču ni iskal. Njegov klub je sicer izjavil, da bo v varstvo svojih

članov ukrenil potrebno na eni prihodnjih sej. Mi vprašamo policajdemokrate, če so prepričani o nedolžnosti svojega prvaka, zakaj ne zahtevajo, da se Pribičević stavi kot bivši minister in poslanec pred redno sodišče? Ako pa ne zaupajo sodišču, potem je to znamenje, da nismo več v pravi državi. Če pa nismo v pravni državi, kdo je kriv, da je država padla na stopnjo brezpravnosti? Ali mar ni policajdemokrati že tri leta na krmilu države? S postopanjem v Pribičevićevi aferi so si policajdemokratje dali najslabše spričevalo. Pogajanja med radikali in policajdemokrati v tej zadevi, da se vse lepo potlači, pa dokazujejo, da pod vlado, ki tepta krščanska načela pravice in morale, ne more biti ničesar dobrega.

Kadar ženska tako globoko pade, kot je padla jugoslovanska kruna, ni zanjo nobene rešitve več.

Pašičev govor pri kraljevi zaroki v Bukareštu je zelo značilen. Popolnoma neumestno je tamkaj razlagal, kako je l. 1883. dvignil revolucijo in ustajo proti srbskemu kralju Milanu, ker je le-ta vodil Avstriji prijazno politiko. — Ker pa vemo, da Pašič nikdar ne govori nepremišljeno so bile — po našem mnenju te besede namenjene našemu kralju in njegovi zaročenki kot svarilo, naj se nikar ne izpozabita biti kdaj naklonjena ljudstvu iz pokrajin nekdanje Avstrije. Nadaljne zaključke naj cenj. čitatelji sami razvijajo in prišli bodo do odgovora na vprašanje: zakaj kralj, ki vendar pozna obupno stanje našega ljudstva, ne požene barantače iz svetišča naše države?

Afera polkovnika Vašiča, ki je na Dunaju mislil obogatiti svoj žep z državnim denarjem, je prišla pred zbornico. Vojni minister je izjavil, da se še vedno vodi preiskava in ne more ničesar povedati. — Doklej tako?

Nema para za prečane! V policajdemokratskem klubu je prišlo na površje tudi vprašanje o izplačilu draginjskih doklad prečanskemu (našemu) uradništvu. Finančni minister je izjavil, da bi v to bilo potrebno 80 milijonov dinarjev, katerih pa nima. (Komu naj pa služi njegov 100 milijonski dispozicijski fond? — Op. ur.) — Tudi za bolnice v Celju, v Novem mestu, v Ptujju itd. se govori, da jih bodo zaprli. Isti vzrok: nema para.

Za novomeško žensko bolnišnico se trdovratno vzdržuje govorica, da g. župan Rozman s pomočjo bolnišničnega oskrbnika g. Kalčiča deluje na to, da se ta edini zavod na Dolenjskem odpravi in v njem odpre mestna ljudska šola. V zvezi s poročili iz Belgrada je ta govorica verjetna. Drugo vprašanje pa je, če je prebivalstvo novomeškega okraja s tem zadovoljno. Mislimo, da ne!

Generalna direkcija državnih dolgov je z objavo D br. 17.668 z dne 24. novembra 1921 pozvala naše državljane, da prošnjam za protest zoper žigosanje njihovih obveznic predvojnih negaziranih dolgov bivše avstro-ogrške monarhije, ki se nahajajo na ozemlju avstrijske republike, po republikli Avstriji, prilože tudi potrdilo o državljanstvu domovinski list, kar naj store do 5. t. m.

Na smrt obsojeni so ti-le: Alijagič zaradi pok. Draškoviča, Stejič zaradi atentata na kralja, in Korošević zaradi krvavih dogodkov, ki so jih povzročili „komunisti“ v Tuzli. — Na smrt na vešala je obsojen tudi gostilničar Jalen, ki je umoril pok. Avg. Zajca v Ljubljani.

Novomeška porota je zaradi tatvine obsodila Miha Zidarica in Gerjeviča vsakega na leto dni težke ječe. Vse ostale obravnave so odložene na prih. zasedanje.

Proslule Pucljeve vole sta prodala Rade Pašič in zagrebški „Promet“ v Švico po 100 kron za kg, dočim sta jih kupila od ministrstva za poljedelstvo po 16 kron kg. Torej so gospodje zaslužili pri enem kg 84 kron dobička. Tako „Politika“. Doklej bo minister Pucelj delal take „kšefte“ v škodo države?

Židovska stranka v Jugoslaviji. Belgrajsko „Vreme“ poroča, da nameravajo židje v Jugoslaviji ustanoviti lastno stranko. Prevesem bodo poskušali izvesti organizacijo stranke v Vojvodini. Židov je v Jugoslaviji okrog 150.000.

Občni zbor Društva za zgradbo katol. cerkve v Belgradu se je vršil 19. m. m. ter pokazal prav lepo in uspešno delovanje in je zato upati, da pridemo tu kmalu do svoje katoliške katedrale. Občnega zbora se je udeležilo od ca 300 članov nad 70. Predsednik ravnatelj Matavšek je v daljšem govoru razložil namen društva in njegovo delovanje v preteklem letu, iz katerega posuemamo, da je v Belgradu približno 10 tisoč katoličanov, ki so si osnovali pred dobrim letom zgoraj navedeno društvo. To je takoj začelo z intenzivnim delovanjem, zlasti z nabiranjem potrebnega kapitala, ki se zbira iz članarine po 20 K mesečno in z darili. Ta so bila v preteklem letu prav znatna. Omeniti je zlasti darilo pokojnega papeža Benedikta v znesku 100.000 lir, potem darilo kralja Aleksandra v znesku 20.000 K in velike prispevke djakovskega biskupa Akšamoviča, belgijskega kardinala Mercierja, naših ameriških rojakov itd. Skupna imovina društva znaša že doslej okroglo 1.300.000 K, objubljena je pa tudi še večja podpora od vlade, belgrajske občine in od drugih strani, tako, da je upati, kakor je povdarjal g. župnik Wagner, da se začne v 2—3 letih z zgradbo. Posebno je pohvaliti požrtvovalnost malih ljudi, zlasti delavcev, služkinj itd., ki podpirajo društvo preko svojih moči. Navdušeni zborovalci so izrekli društvenim funkcionarjem toplo zahvalo za njihovo uspešno in požrtvovalno delovanje.

Čast komur čast! Pod tem naslovom piše „Slovenski Narod“: Ljubljanski škof dr. Anton Jeglič je sporočil županu, da hoče plačevati v mestni fond za odpravo javnega beračenja po 2000 K na mesec. Naj bi bil gosp. škof v svoji zares kavalirski dobrodelnosti vzgled vsem slovenskim imovitim krogom!

Draginjske doklade so se zvišale javnim državnim nameščencem in vpokojencem. Prav je tako. Skrajni čas je že bil. Kaj pa duhovniki? Ali so se tem tudi zjednačile doklade s pravoslavno duhovščino? Rečeno je bilo svoječasno, da se s povišanjem doklad državnim uslužbenecem zvišajo tudi ob enem duhovnikom. Beda je čim dalje večja, ne moremo več čakati. Ali naj gremo prosjačit?

Davkoplačovalci in davčne knjižice. Finančni minister je odgovoril 24. t. m. na pismeno vprašanje poslanca Stanovnika in tovarišev o uvedbi davčnih knjižic za davčne obveznike v Sloveniji s sledečim pojasnilom: Po § 14 ustave

za davčne urade iz leta 1850 morajo davčni uradi potrjevati strankam plačilo davka v davčnih knjižicah, ki so jih dolžni donesti davčni obvezanci sami. Ako nima obveznik knjižice, je dolžnost davčnega urada, da jo na zahtevo stranke izda. Ta naredba ni bila nikoli menjana ali ukinjena, pa velja tudi danes za vse davčne urade v Sloveniji. Tak in edini je način plačevanja direktnih davkov neposredno pri davčnih uradih. Drugi način plačevanja je, da obveznik plača davke po poštnih položnicah. Razume se, da tak takrat dobi obveznih potrdilo o izvršenem plačilu od poštnega urada; ko pa obveznik pride v davčni urad, more zahtevati, da se mu izvršeno plačilo vpiše v davčno knjižico. Taki zahtevi mora davčni urad ustreči po odstoječi naredbi iz l. 1910.

Breme centralizma. Sloveniji je bilo letos do 10. oktobra predpisano 145 milijonov davkov, štirikrat večji Srbiji s Črno goro 149 milijonov, dvakrat večja Hrvatska z bogato Slovenijo pa 167 milijonov. Naš denar gre na jug in drugi žive od njega, mi pa se krivimo pod davčno težo. Vedno bolj čutimo, kaj je centralizem. Tudi samostojneši čutijo razen Puclju.

Gostilna v Sloveniji. V tem oziru smo Slovenci prvi v eržavi. Lani je bilo v Sloveniji 6026 gostilničarskih obrti, odvzetih je bilo začasno 47, trajno pa 512 gostilen. Koncesij, nanovo podeljenih pa 217. Na 185 oseb v Sloveniji pride ena oštarija, na 380 oseb pa ena prodajalna žganja. Na vsako osebo pride povprečno 49 l. opojnih pijač v povprečni vrednosti 1312 K. Sedaj pa si izračunimo zapravljenе svote!

Ljudska posojilnica v Novem mestu v hiši Gospodarske zveze sprejema vloge in daje posojila vsak delavni dan. Zavod, ki se lepo razvija, toplo priporočamo.

Ameriški novičar.

Raznoterosti. — Delavske razmere postajajo ponekod naravnost obupne. Zaradi visoke vrednosti dolarja je vsaka trgovina in industrija zelo skrčena. Ker je število brezposelnih veliko, je nemogoče preprečiti razna nasilja nad delavstvom. Urednika strokovnega delavskega lista v Charlestonu, Fr. Sniderja, so zaprli zaradi „izdaje“, ker je opravičeno žigosal ta nasilja. — O tem bomo v prihodnji številki objavili zanimivo pismo našega marljivega dopisnika g. Lud. Zupančiča iz Clevelanda. — Rojak Mih. Jurič kandidira v Calumeti za obč. davčnega cenilca.

Poročila sta se v Jolietu Fr. Račič z Amalijo Zupančič.

Umetli so. V Jolietu Elz. Staudohar. — V Milwaukee Ivan Dobnik. — V Buffaloo Fr. Kozina iz ribiške zoline.

Širite „Sedanjost“!

Pestunja se išče za poldrugoletno dete Naslov v upravištvu „Sedanjosti“.

!! Usnjarski pomočnik !!

se sprejme s hrano in stanovanjem, plača po dogovoru. Josip Prašnikar, usnjarski mojster, Medija-izlake pri Zagorju ob Savi.

Tiskarna — Knjigarna
Knjigovezница
J. Krajec nasl.
Novo mesto
se priporoča.

Trgovina ALFONS OBLAK
v Novem mestu

priporoča špecerijsko, kolonijalno
in galanterijsko blago.
Točna in solidna postrežba!

Gospodarska Zveza

r. z. z o. z. v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

na novo dospelo: umetna gnojila — superfosfat in apneni dušik, galica, žveplo, najboljša ameriška rafija.

Semena: nemška in domača detelja, pesa in vse vrste trave.

Posebni manufakturni oddelek.